

Mer kulturelle enn nordmenn flest

Oslo-folk har et bedre kulturtilbud sammenlignet med andre store byer og landet totalt, og dette er de flinke til å benytte seg av. Interessen er også størst her. Flere går på kino, teater, musikaler, revyer, kunstutstillinger og på opera blant dem som bor i hovedstaden, enn i andre store byer i Norge. Unntaket er folkebiblioteker og kulturfestivaler, hvor besøksandelen er lavere i Oslo.

Oslo-folk er de ivrigste brukerne av de fleste kulturtilbudene sammenlignet med kvinner og menn i befolkningen i alt og i andre store byer her til lands. Med andre store byer mener vi Bergen, Stavanger og Trondheim sett under ett, da tallene er for små til å se på hver by for seg. Folkebiblioteker og kulturfestivaler fenger i mindre grad folk i hovedstaden. Ser vi nærmere på ulike bydeler i Oslo, er opera og ballett mest populært i vest, og kulturfestivaler mest populært i øst. Dette viser tall fra kultur- og mediebruksundersøkelsene og Levekårsundersøkelsen 2007 (se tekstboks).

Tre av fire på kino i hovedstaden ...

Folk i hovedstaden har bedre tilgang til kino enn de som bor i andre store byer og i landet som helhet. I Oslo kan hele seks av ti reise mindre enn fem kilometer for å se film på det store lerretet, mot fire av ti i landet totalt. Dette er noe av forklaringen på at Oslo-folk i noe større grad går på kino sammenlignet



Odd Frank Vaage

Datakilder

Kultur- og mediebruksundersøkelsene er intervjuundersøkelser med et landsrepresentativt utvalg i alderen 9-79 år, om tilgang til og bruk av kultur- og massemedietilbud. Undersøkelsen om mediebruk gjennomføres hvert år. Undersøkelsen om kulturbruk gjennomføres hvert fjerde år.

Levekårsundersøkelsene er intervjuundersøkelser med et landsrepresentativt utvalg i alderen 16 år og eldre. De gjennomføres hvert år, men med ulike temaer. I 2007 var spørsmål om idretts-, friluftslivs- og kulturaktiviteter tatt med i undersøkelsen (Vaage 2009a).



Odd Frank Vaage er sosiolog og statistikkrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for levekårsstatistikk. (odd.vaage@ssb.no)

Tabell 1. Andel som har vært på ulike kulturtilbud de siste tolv månedene blant dem som bor i Oslo, i andre store byer og i landet totalt. 1991-2008. Prosent

	1991	1994	1997	2000	2004	2008
Kino						
Landet totalt	58	61	60	65	68	70
Oslo	67	74	73	76	80	79
Andre store byer	65	73	72	74	77	81
Teater/musikal/revy						
Landet totalt	44	44	44	50	49	53
Oslo	53	56	49	57	57	60
Andre store byer	47	47	47	54	54	56
Opera/operette						
Landet totalt	5	5	6	6	5	7
Oslo	13	14	14	18	13	14
Andre store byer	9	6	9	5	3	6
Ballett- og danseforestillinger						
Landet totalt	8	9	8	11	12	13
Oslo	11	14	12	17	19	22
Andre store byer	9	10	10	12	9	12
Konserter						
Landet totalt	48	55	57	59	61	62
Oslo	46	61	61	61	64	65
Andre store byer	55	61	60	64	63	66
Utstillinger med billedkunst og kunsthåndverk						
Landet totalt	41	44	43	44	42	42
Oslo	50	51	54	57	51	52
Andre store byer	43	46	49	50	45	43
Museer						
Landet totalt	41	45	44	45	42	43
Oslo	57	57	52	60	54	58
Andre store byer	37	46	42	47	40	42
Folkebibliotek						
Landet totalt	49	51	52	52	54	51
Oslo	47	46	55	43	46	50
Andre store byer	49	57	55	58	56	57
Kulturfestivaler						
Landet totalt	27	32
Oslo	23	27
Andre store byer	36	37

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

med landet for øvrig. Men uansett hvor man bor i landet, et flertall har vært på kino de siste tolv månedene i 2008, henholdsvis 79 prosent i Oslo, 81 prosent i andre store byer og 70 prosent i landet totalt (se tabell 1). Kino er det mest brukte kulturtilbudet i Norge.

Samtidig er det ikke bare tilgangen som gjør at Oslo-folk går mer på kino. De er også mer *interessert* i å benke seg med popkorn og M sammen med andre urbane mennesker. Tabell 2 viser fordelingen blant dem som er meget interessert, og dem som ikke er interessert, i ulike kulturtilbud i 2008. 22 prosent av Oslo-borgerne oppga at de var meget interessert i å gå på kino i 2008. Det vil si 7 og 9 prosentpoeng høyere andel enn for de andre store byene sett under ett og for landet totalt.

... tre av fem på teater, musikal eller revy

Et viktig utgangspunkt for å bruke de ulike kulturtilbudene er at det er interesse for det. Som vist i tabell 2 er det blant Oslo-befolkningen flere som er meget interessert, og færre som ikke er interessert i å bruke museer, teater, kunstutstillinger, ballett og opera enn i andre store byer og i landet totalt. I det hele tatt finner vi tydelige tegn på at det er størst interesse for å oppleve scenekunst blant dem som bor i Oslo. Omtrent halvparten av befolkningen i Norge har vært på teater, musikal eller revy i løpet av de siste tolv månedene, det gjelder også for Stavanger, Bergen og Trondheim sett under ett. I Oslo gjaldt dette tre av fem.

Andelen som har vært på opera eller operette de siste tolv månedene er betydelig høyere blant dem som bor i Oslo, enn blant dem som bor i andre store byer og i landet totalt. Dette gjelder hele perioden fra 1991 til 2008. Operaen i Bjørvika, som stod ferdig i 2008, har ikke hatt noen nevneverdig betydning for Oslo-folks operabesøk enda ifølge kultur- og mediebruksundersøkelsen.



Konsserter er like populært overalt

Konsertbesøk er like populært uansett hvor du bor i Norge, og det har i årene fra 1991 til 2008 vært liten forskjell i andelen som har vært på konsert de siste tolv månedene, mellom dem som bor i Oslo, sammenlignet med landet totalt. Avstanden til konsertlokalene er kortest for Oslo-boerne (se figur 1), men interessen er ikke noe større i hovedstaden, sammenlignet med resten av landet (tabell 2).

Da er det annerledes hvis vi ser på kunstutstillinger, hvor både avstanden til tilbudet og interessen er størst i Oslo. Over halvparten har her vært på en kunstutstilling de siste tolv månedene i 2008. I de andre byene sett under ett og i landet totalt var andelen noe i overkant av 40 prosent.

Sammenlignet med andre store byer og landet totalt er Oslos befolkning veldig interessert i å gå på museum. I perioden fra 1991 til 2008 har en betydelig større andel vært på museumsbesøk i hovedstaden sammenlignet med landet totalt (se figur 2).

Festivaler og folkebibliotek fenger mindre i Oslo

I motsetning til de fleste andre kulturtilbud besøker Oslos befolkning i mindre grad kulturfestivaler sammenlignet med landet totalt. Dette gjelder både i 2004 og i 2008, som er de to årene spørsmål om besøk på kulturfestival er stilt i kulturbruksundersøkelsene. Med kulturfestival mener vi her en festival eller festspill der programmet hovedsakelig består av musikk eller annen kunst og kultur. 27 prosent av dem som bor i Oslo, oppga at de hadde vært på kulturfestival i 2008. I andre store byer og i landet totalt var det henholdsvis 37 prosent og 32 prosent.

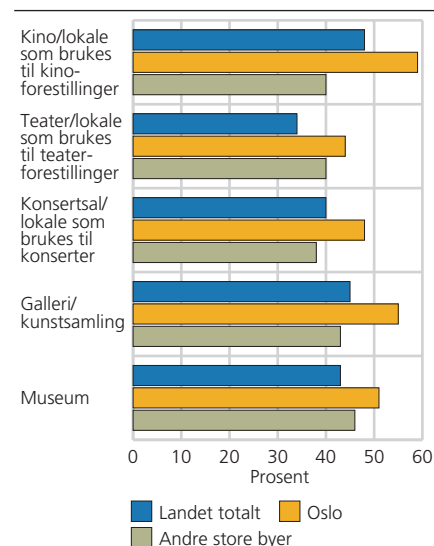
Andelen som bruker folkebibliotek i Oslo, har for perioden 1991-2008 vært på linje med gjennomsnittet for befolkningen i alt, eller noe under. I gjennomsnitt for 1991-2008 har 48 prosent av Oslo-folk besøkt folkebibliotekene, tilsvarende andeler for andre store byer og for landet totalt er henholdsvis 55 og 52 prosent. I 2008 oppga halvparten av Oslo-borgerne at de hadde vært på folkebibliotek. Det er omtrent som for hele befolkningen i alt, og 7 prosentpoeng mindre enn i andre store byer (se figur 3). Oslo ligger også relativt lavt når det gjelder antall besøk på folkebibliotek per år sammenlignet med landet totalt. Gjennom-

Tabell 2. Andel som er meget interessert og ikke interessert i å bruke ulike kulturtilbud, blant dem som bor i Oslo, andre store byer og landet totalt. 2008. 9-79 år. Prosent

	Meget interessert			Ikke interessert		
	Oslo	Andre store byer	Landet totalt	Oslo	Andre store byer	Landet totalt
Kino	22	15	13	11	12	18
Bibliotek	11	10	11	26	30	30
Museum	12	3	6	15	29	25
Teater	10	6	5	24	31	36
Kunstutstilling	15	6	7	25	36	36
Konsert	25	29	22	10	9	13
Ballett	5	2	2	58	75	71
Opera	6	3	3	53	69	68
Kulturfestival	12	17	14	21	15	22
Antall svar	203	244	1 975	203	244	1 975

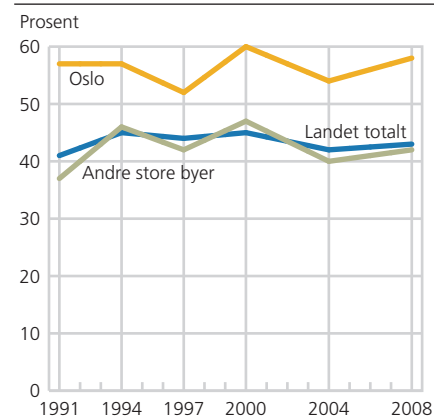
Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1. Andel som har under fem kilometer til nærmeste kulturtilbud av ulike typer, blant dem som er bosatt i Oslo, andre byer og landet totalt. 2008. 9-79 år. Prosent



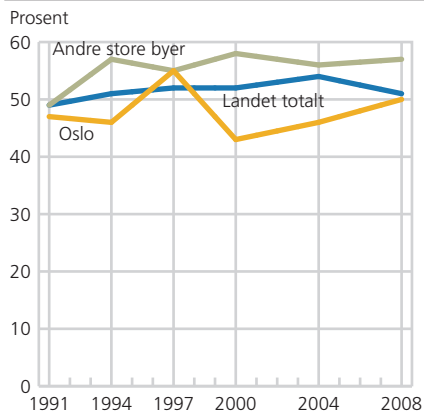
Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2. Andel som har vært på museum de siste tolv månedene, blant dem som bor i Oslo, andre store byer og i landet totalt. Alder 9-79 år. 1991-2008. Prosent



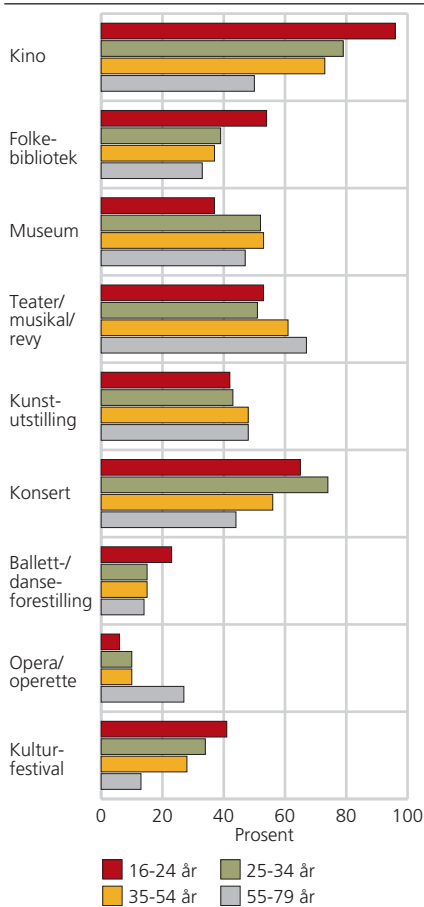
Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3. Andel som har vært på folkebibliotek de siste tolv månedene, blant dem som bor i Oslo, andre store byer og i landet totalt. Alder 9-79 år. 1991-2008. Prosent



Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4. Andel Oslo-boere som har brukt ulike kulturtilbud de siste tolv månedene, etter alder. 16-79 år. 2007. Prosent



Kilde: Levekårsundersøkelsen 2007, Statistisk sentralbyrå.

snittlig antall besøk i perioden 1991-2008 er 4,3 ganger de siste tolv månedene. I andre store byer og i landet totalt, henholdsvis 5,4 og 5,8 ganger.

Kino mest for Oslos unge, operaen mest for de eldre

Tall fra Levekårsundersøkelsen 2007 viser at andelen som går på kino og på folkebibliotek i Oslo i løpet av et år, synker med økende alder (se figur 4). Slik er det også i landet totalt (Vaage 2009a). Det samme gjelder besøk på kulturfestivaler. Også for ballett-/danseforestillinger er det de unge, i alderen 16-24 år, som er mest aktive. Det er også unge og unge voksne (25-34 år) som i størst grad går på konserter. For teater/musikal/revy og opera/operette er det motsatt. Her der det Oslos godt voksne (55-79 år) som er de mest ivrige brukerne.

Kvinnene er ivrigst etter kultur

På samme måte som for landet totalt (Vaage 2009b) er det Oslos kvinner som i størst grad bruker kulturtilbudene. Mens 33 prosent av mennene har vært på folkebibliotek de siste tolv månedene, gjelder det 45 prosent av kvinnene. For besøk på teater/musikal/revy er forholdet 49 mot 68 prosent i kvinnenes favør. Unntaket er kino, konserter og kulturfestivaler, der andelen er noe høyere for menn.

Høyt utdannede bruker kulturtilbudene mest

I landet totalt er det et tydelig trekk at de med høy utdanning bruker kulturtilbudene mest (Vaage 2009b). Det samme gjelder for Oslos befolkning. Dette gjelder alle tilbudene unntatt besøk på kulturfestival (se figur 5). Her er besøksandelen per år nokså jevnt fordelt mellom utdanningsgruppene.

Flest på teater, ballett og opera i vest ...

Hittil har vi sett på i hvilken grad Oslo-befolkningen som helhet bruker ulike kulturtilbud. Det er likevel ikke nødvendigvis slik at kulturtilbudene brukes like mye i de ulike delene av byen. Utvalget i kultur- og mediebruksundersøkelsen er ikke stort nok til å se på de 15 bydelene i Oslo hver for seg. Vi har derfor slått sammen noen bydeler, slik at vi får det «klassiske» skillet mellom Oslo øst og Oslo vest (se tekstboks). Av sosioøkonomiske og demografiske grunner har vi valgt å plassere Nordstrand sammen med bydelene i Oslo vest (Aalandslid 2009). I tillegg har vi skilt ut Groruddalen samt Søndre Nordstrand som egen gruppe. Dette fordi disse bydelene har en større andel personer med innvandrerbakgrunn enn de andre bydelene.

Det er både likheter og forskjeller mellom de ulike bydelsgruppene i Oslo i bruk av kulturtilbud (se tabell 3). Det er liten forskjell mellom Oslo vest og Oslo øst i andelen som går på kino, folkebibliotek og konsert. En større andel av dem som bor i vest, går på museer, teater/musikal/revy, kunstutstilling, ballett-/danseforestilling og opera/operette, sammenlignet med dem som bor i øst.

... flest på kulturfestival i øst

Et interessant trekk er at andelen som har vært på kulturfestival, er størst i de østlige bydelene. Men det er mindre vanlig at de som bor i Groruddalen/Søndre Nordstrand, har vært på kino, kunstutstilling, konsert, opera/operette og kulturfestival de siste tolv månedene sammenlignet med Oslo øst totalt. Til gjengjeld har groruddølene i noe større grad vært på folkebibliotek og teater/musikal/revy. Tallene er ikke statistisk sikre på grunn av få personer i utvalget, allikevel kan vi se at det ikke er systematisk lavere brukerandeler i denne delen av byen i forhold til andre bydeler.

Tabell 3. Andel som har brukt ulike kulturtilbud de siste tolv månedene, blant befolkningen i alt, i Oslo og i ulike bydeler. 2008. 9-79 år. Prosent

	Befolkningen i Norge i alt	Befolkningen i Oslo i alt	Oslo vest/Nordstrand	Oslo øst i alt	Groruddalen/Søndre Nordstrand
Kino	70	79	82	78	70
Folkebibliotek	51	50	49	51	58
Museum	43	58	64	54	50
Teater/musikal/revy	53	60	72	52	57
Kunstutstilling	42	52	59	48	42
Konsert	62	65	65	65	53
Ballett-/danseforestilling	13	22	34	13	13
Opera/operette	7	14	19	10	6
Kulturfestival	32	27	14	36	29

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 2008, Statistisk sentralbyrå.

Bydeler i Oslo

Oslo vest/Nordstrand består av St. Hanshaugen, Frogner, Ullern, Vestre Aker, Nordre Aker, Nordstrand.

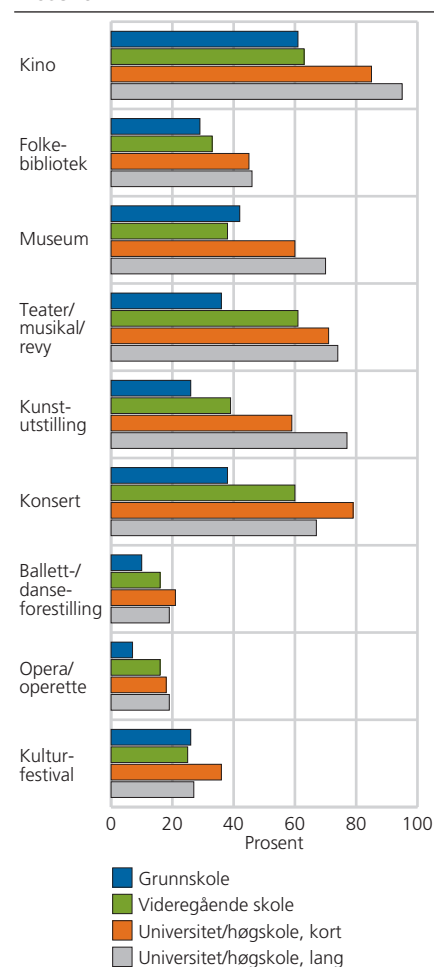
Oslo øst består av: Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene, Bjerke, Grorud, Stovner, Alna, Østtjøstøl og Søndre Nordstrand.

Groruddalen/Søndre Nordstrand er skilt ut av Oslo øst som en egen undergruppe, og består av: Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand.

Tilbud, interesse og utdanning

Totalt sett er kulturbruken blant Oslos befolkning mer omfattende enn for landets befolkning som helhet, og dette har både sammenheng med at tilbudet er bedre, avstanden kortere og at det er større interesse for denne typen fritidsaktiviteter. Disse faktorene henger i betydelig grad sammen. De som bor i hovedstaden, har også en høyere gjennomsnittlig utdanning enn landsgjennomsnittet. Kulturbruksundersøkelsene har vist at det er en positiv sammenheng mellom utdanning og kulturbruk.

Figur 5. Andel Oslo-boere som har brukt ulike kulturtilbud de siste tolv månedene, etter utdanning. Alder 16-79 år. 2007. Prosent



Kilde: Levekårsundersøkelsen 2007, Statistisk sentralbyrå.



Referanser

Vaage, Odd Frank (2009a): *Mosjon, friluftsliv og kulturaktivitet*, Resultater fra levekårsundersøkelsene fra 1997 til 2007, Rapporter 2009/15. Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2009b): *Norsk kulturbarometer 2008*, Statistiske analyser 107, Statistisk sentralbyrå.

Vaage, Odd Frank (2010): *Oslo-befolkningens bruk av kulturtilbud*, Resultater fra kultur- og mediebruksundersøkelsene fra 1991 til 2008 og Levekårsundersøkelsen 2007, Rapporter 17/2010, Statistisk sentralbyrå.

Aalandslid, Vebjørn (2009): *Innvandrerens demografi og levekår i Groruddalen og Søndre Nordstrand*, Rapporter 2009/22, Statistisk sentralbyrå.